

УДК 78.681.2:78.071.1(477) :781.7

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/88-2-15>**Станіслав ПАВЛОВИЧ,***orcid.org/0000-0003-3436-8447**старший викладач кафедри камерного ансамблю
Національної музичної академії імені П.І. Чайковського
(Київ, Україна) stasclarinet1995@gmail.com***Лариса ГРИШКО-РАТЬКОВСЬКА,***orcid.org/0009-0008-5627-2909**доцент,
виконуючий обов'язки професора кафедри камерного ансамблю
Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського
(Київ, Україна) lesyagrishko212@gmail.com*

ТЕМАТИЧНІ ТА СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ В ТВОРАХ ДЛЯ КЛАРНЕТА ТА ФОРТЕПІАНО СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ КОМПОЗИТОРІВ (ВІКТОРА СТЕПУРКА, ВІКТОРІЇ ШИНКАРЕНКО, АНДРІЯ ФОМІНА)

У статті аналізується актуальна проблема виявлення та систематизації притаманних тем, художньо-виразальних засобів і стилістичних ознак у камерно-інструментальній музиці для кларнета та фортепіано, створеній сучасними українськими композиторами.

Актуальність теми спричинена тим, що у сучасному музикознавстві спостерігається збільшення зацікавлення до вивчення національної камерної музики, зокрема творів, написаних у найновіший період. Дослідження цієї теми сприяє виявленню нових граней української музичної культури, її художньо-стильових рис і самобутності. У творах сучасних українських композиторів відчутні нові підходи до тематизму, фактури, засобів виразності, а також використання елементів національної традиції у поєднанні з сучасними композиторськими техніками. Актуальність теми спричинена необхідністю наукового осягнення нових тенденцій у творчості українських композиторів (Віктора Степурка, Вікторії Шинкаренко та Андрія Фоміна) початку ХХІ століття. Їхні твори для кларнета та фортепіано виявляють індивідуальні стильові моделі, що формуються на стику національних традицій, постмодерної естетики, імпровізаційних практик та звукового експерименту.

Мета дослідження полягає у всебічному вивченні тематичних і стилістичних рис творів для кларнета та фортепіано сучасних українських митців – Віктора Степурка, Вікторії Шинкаренко та Андрія Фоміна.

Результати дослідження продемонстрували, що твори для кларнета та фортепіано сучасних українських композиторів – Віктора Степурка, Вікторії Шинкаренко та Андрія Фоміна – є вагомим внеском у національну камерну музику початку ХХІ століття. Їхня музика відрізняється жанровою самобутністю, стилістичним розмаїттям і глибоким емоційним змістом. Проаналізовано історію розвитку камерної музики для кларнета й фортепіано в українському музичному мистецтві, зокрема в контексті ХХ–ХХІ століть. Досліджено особливості інструментального ансамблю кларнета та фортепіано як камерного жанру, його виразальні можливості та специфіку взаємодії інструментів. Проаналізовано творчість Віктора Степурка, Вікторії Шинкаренко та Андрія Фоміна з акцентом на твори, написані для кларнета й фортепіано. Виявлено індивідуальні стильові риси кожного з композиторів. Окреслено спільні та відмінні риси у трактуванні інструментального дуету кларнета та фортепіано. Визначено місце цих творів у контексті сучасного українського камерного мистецтва.

У висновках дослідження підкреслено, що твори для кларнета та фортепіано сучасних українських композиторів є важливим і самобутнім феноменом національного музичного мистецтва початку ХХІ століття. Сприяє оволодінню новими техніками, розширює інтонаційний та стилістичний діапазон виконавців, а також знайомить їх із сучасними музичними течіями. Такі твори стимулюють аналітичне мислення, творчий підхід до інтерпретації і розуміння музичного контексту.

Ключові слова: кларнет, фортепіано, камерна музика, мистецтво, ансамбль, взаємодія інструментів, музичні тенденції, стилістика.

Stanislav PAVLOVYCH,*orcid.org/0000-0003-3436-8447**Senior Lecturer at the Chamber Ensemble Department
Ukrainian National Tchaikovsky Academy of Music
(Kyiv, Ukraine) stasclarinet1995@gmail.com*

Larisa HRYSHKO-RATKOVSKA,
orcid.org/0009-0008-5627-2909

Associate Professor,
Acting Professor at the Chamber Ensemble Department
Ukrainian National Tchaikovsky Academy of Music
(Kyiv, Ukraine) lesyagrishko212@gmail.com

THEMATIC AND STYLISTIC FEATURES IN WORKS FOR CLARINET AND PIANO BY CONTEMPORARY UKRAINIAN COMPOSERS (VIKTOR STEPURKO, VIKTORIIA SHYNKARENKO, AND ANDRIY FOMIN)

The article analyzes the urgent problem of identifying and systematizing the inherent themes, artistic and expressive means and stylistic features in chamber instrumental music for clarinet and piano created by contemporary Ukrainian artists.

The relevance of the topic is due to the fact that contemporary musicology is witnessing an increasing interest in the study of national chamber music, in particular works written in the most recent period. The study of this topic helps to reveal new facets of Ukrainian musical culture, its artistic and stylistic features and originality. In the works of contemporary Ukrainian composers, new approaches to themes, texture, and means of expression are evident, as well as the use of elements of national tradition in combination with modern compositional techniques. The relevance of the topic is caused by the need for scientific comprehension of new trends in the works of Ukrainian composers (Viktor Stepurko, Viktoriia Shynkarenko and Andriy Fomin) of the early twenty-first century. His works for clarinet and piano exhibit unique stylistic frameworks established at the meeting point of national customs, postmodern aesthetics, improvisational methods, and sonic experimentation.

The objective of the study is to thoroughly examine the thematic and stylistic characteristics of pieces for clarinet and piano by modern Ukrainian composers Viktor Stepurko, Viktoriia Shynkarenko and Andrii Fomin.

The study's outcomes have demonstrated that the compositions for clarinet and piano by modern Ukrainian composers Viktor Stepurko, Viktoriia Shynkarenko, and Andriy Fomin are a significant contribution to the national chamber music of the early twenty-first century. Their music is characterized by genre originality, stylistic diversity and deep emotional content. The article analyzes the history of chamber music for clarinet and piano in Ukrainian musical art, in particular in the context of the twentieth and twenty-first centuries. The peculiarities of the instrumental ensemble of clarinet and piano as a chamber genre, its expressive possibilities and the specifics of interaction between the instruments are investigated. The works of Viktor Stepurko, Viktoriia Shynkarenko and Andriy Fomin are analyzed with an emphasis on the works written for clarinet and piano. The individual stylistic features of each of the composers are revealed. The common and distinctive features in the interpretation of the instrumental duet for clarinet and piano are outlined. The place of these works in the context of contemporary Ukrainian chamber music is determined.

The findings of the research highlight that pieces for clarinet and piano by modern Ukrainian composers are a notable and innovative event in national musical art of the early twenty-first century. It encourages mastery of fresh techniques, broadens the intonational and stylistic range of performers, and familiarizes them with modern musical directions. Such works stimulate analytical thinking, creative approach to performance and comprehension of the musical setting.

Key words: clarinet, piano, chamber music, art, ensemble, interaction of instruments, musical trends, stylistics.

Постановка проблеми. Попри значний мистецький потенціал цього інструментального дуету, а також активну творчу роботу сучасних українських композиторів, відповідні твори залишаються недостатньо вивченими в науково-музикознавчій літературі. Особливої уваги заслуговує осмислення тематичних та стилістичних ознак у творчості таких митців, як Віктор Степурко, Вікторія Шинкаренко та Андрій Фомін. Їхні твори для кларнета та фортепіано вирізняються самобутністю, новаторськими підходами до жанру.

Отже, наразі постає задача виявлення спільних та різних властивостей у музичній мові цих митців, аналізу інтерпретаційних здібностей їхніх творів, а ще визначення їхньої ролі у розбудові сучасної української камерної музики.

Аналіз досліджень до теми передбачає огляд наукових та методичних джерел, котрі стосуються камерної музики, теперішньої української композиторської школи та специфіки інструментального виконавства.

На теперішній час є ряд робіт, присвячених загальним аспектам розвитку української камерної музики другої половини XX – початку XXI століття. Окремі статті та дисертаційні розвідки висвітлюють творчість Віктора Степурка, зокрема в контексті хорової та камерної музики. В них відзначається прагнення композитора до філософської глибини, камерної виразності, структурної логіки та лаконічності форми. Разом з тим, твори для кларнета і фортепіано цього митця спеціально не досліджуються, що вказує на необхідність глибшого вивчення.

Стосовно творчості Вікторії Шинкаренко та Андрія Фоміна, то наукових публікацій помітно менше. Трапляються тільки поодинокі згадки у фахових виданнях, оглядах концертної діяльності, а також у навчально-методичних матеріалах. Відсутність повноцінного аналізу їхніх камерних творів підтверджує потребу вивчення саме цього напрямку.

Мета статті – полягає в тому, щоб дослідити тематичні та стилістичні особливості творів для кларнета й фортепіано сучасних українських композиторів – Віктора Степура, Вікторії Шинкаренко та Андрія Фоміна.

Виклад основного матеріалу. Камерна музика завжди мала визначне місце в українській музичній культурі, а поєднання кларнета й фортепіано як склад камерного ансамблю стало звичним впродовж XX століття. Цей період відзначився як становленням професійної композиторської школи, так і розвитком інструментального виконавства, що створило підґрунтя для активного звернення композиторів до нових ансамблевих форм (табл. 1).

Ансамбль кларнета та фортепіано є одним із найпоширеніших і найвиразніших камерних складів у світовій музичній практиці. Поєднання духового інструмента з клавішним відчиняє широкі можливості для творення різноманітних музичних образів, завдяки унікальному поєднанню тембральної гнучкості кларнета та динамічної палітри фортепіано (Борецький, 2014: 82). Цей камерний жанр характеризується складною взаємодією двох різних за сутністю інструментів, що сприяє розвитку глибокого діалогу між партіями та формуванню багатозарових музичних структур (Камерна музика). Розглядаються основні особливості ансамблю кларнета і фортепіано,

його виражальні можливості, а також специфіка взаємодії інструментів, що визначають його значення в контексті сучасної камерної музики. Цей дует дозволяє створювати широкий спектр звукових образів – від камерної музики до яскравої експресії (табл. 2).

Віктор Степура – видатний сучасний український композитор, чия творчість вирізняється глибоким філософським сенсом і багатством музичної мови. У його творах для кларнета та фортепіано простежуються характерні тематичні та стилістичні риси, що відображають його індивідуальне художнє бачення (Степура).

Однією з чільних тем у творчості Степура є пошук духовних смислів, філософське осмислення існування, що виявляється крізь ліричні мотиви, контрастні образи й глибоку емоційну насиченість музики. Тематичний матеріал часто має виразний, майже монологічний характер, в якому кларнет виступає як носій основної мелодійної ідеї, а фортепіано створює широке гармонійне та фактурне тло. Композитор тяжіє до інтимних жанрів, у яких особливо розкривається медитативна природа його художнього мислення.

Один із характерних зразків цього напрямку – «Триптих» для кларнета in A та фортепіано, де автор звертається до жанрової моделі з яскраво вираженим внутрішнім драматизмом та концептуальною побудовою. Тематичний зміст твору тяжіє до інтровертного переживання, глибокого внутрішнього монологу. Степура не вдається до прямого програмного трактування, однак структура «триптиха» дозволяє відчитувати філософську модель: шлях – боротьба – просвітлення (Степура, 2020: 87).

Вікторія Шинкаренко є однією з помітних представниць сучасної української композиторської

Таблиця 1

Історія розвитку камерної музики для кларнета та фортепіано в українському музичному мистецтві XX–XXI століть

Період	Характеристика розвитку	Основні тенденції і композитори	Особливості творів для кларнета і фортепіано
Початок XX століття	Формування академічної музичної спільноти, класичні жанри камерної музики	Переважно класичні склади (скрипка, віолончель з фортепіано)	Кларнет не часто використовувався у камерних дуетах
Друга половина XX століття	Розвиток камерної музики, активне застосування духових інструментів	Валентин Сильвестров, Лев Колодуб, Євген Станкович, Мирослав Скорик	З'являються твори для кларнета та фортепіано як рівноправних партнерів
Кінець XX – початок XXI століття	Експериментальні й новаторські напрями в камерній музиці	Віктор Степура, Вікторія Шинкаренко, Андрій Фомін	Поєднання традицій та сучасних композиторських

Джерело: сформовано автором на основі (Павличин, 2015:16)

Таблиця 2

Особливості інструментального ансамблю кларнета та фортепіано

Особливості	Характеристика
Темброві особливості	Кларнет вирізняється надзвичайною тембровою різноманітністю. Фортепіано, завдяки своїм динамічним можливостям та здатності до відтворення поліфонії, доповнює звучання кларнета – чи то створюючи з ним мелодійну єдність, чи формуючи виразний контраст у супроводі.
Виконавська специфіка	Кларнет належить до мелодичних інструментів з обширним звуковим діапазоном, що дозволяє виконавцю реалізовувати як складні тематичні лінії, так і імпровізаційні фрагменти чи фактурно насичені епізоди. Фортепіано, у свою чергу, відіграє роль гармонічної основи, формує ритмічний каркас і вносить різноманіття у фактуру, взаємодіючи з кларнетом – як у ролі супроводу, так і в активному музичному діалозі.
Взаємодія інструментів	У камерному ансамблі кларнет і фортепіано функціонують як рівноправні учасники музичного процесу, збагачуючи звучання. Характер взаємодії між інструментами може варіюватися: від контрастного співвідношення, де кларнет виконує провідну мелодичну лінію, а фортепіано – акомпанує, до поліфонічної організації, коли обидві партії мають однакову значущість. Різниця в тембровій природі та способі звуковидобування обох інструментів відкриває широкі можливості для динамічних нюансів, змін темпу й інтеграції імпровізаційних елементів у музичну тканину твору.
Музично-виразні можливості	Камерний ансамбль кларнета і фортепіано здатен передавати багатий спектр емоційних станів і художніх образів – від ніжного ліризму та внутрішньої зосередженості до драматичної напруги, ігрової енергії чи глибокої інтимності. Застосування різноманітних прийомів звукоутворення, зокрема піццикато, флато або глісандо у партії кларнета, а також розширених технік гри на фортепіано, значно збагачує виразові можливості дуету й відкриває простір для експерименту та гнучкої інтерпретації.
Роль у камерній музиці	Поєднання кларнета і фортепіано користується особливою популярністю серед композиторів і виконавців завдяки своїй універсальності та широкому спектру виражальних можливостей. Такий дуєт ефективно реалізує як класичні форми, так і новаторські, експериментальні підходи, що забезпечує йому вагоме місце у становленні та розвитку сучасної камерної музики.

Джерело: сформовано автором на основі (Павлович, 2022: 314; Метлушко, 2014: 112)

школи, творчість якої вирізняється індивідуальним стилем і глибоким змістовим наповненням. Її твори для кларнета та фортепіано привертають увагу чітко окресленою тематикою й актуальним музичним мисленням, у якому органічно поєднуються національна традиція та новаторські художні підходи.

Стилістично творчість Шинкаренка визначається синтезом різноманітних музичних напрямків – від модернізму до постмодернізму, з використанням широкої палітри звукових ефектів та незвичайних методів гри. Тематика творів Вікторії Шинкаренко здебільшого віддзеркалює філософські роздуми, картини природи, внутрішні почуття й суспільні мотиви. Композиторка звертається до глибоких символів і метафор, що передають складний внутрішній світ музичними засобами. Кларнет у її творах часто відіграє роль головного носія ліричного або драматичного наративу, а фортепіано підтримує й розвиває музичну думку, створюючи контекст та колористичну палітру. Її твори вирізняються камерністю мислення, часто

мають фрагментарну або «кінематографічну» структуру, тяжіють до інтертекстуальності та експресивної образності (Харків об'єднує серця).

Одним з характерних зразків такої естетики є камерний твір «Чотири репліки для кларнета і фортепіано». Уже сама назва підказує діалогічну, театралізовану модель композиції: кожна частина – це окрема інтонаційна «висловлювання», з певним характером, настроєм і риторичною функцією. Тематично твір тяжіє до зображення внутрішньої психодрами, де кожна репліка – це прояв окремої емоційної реакції, стану або позиції. Стилістично Шинкаренко працює на перетині інструментального театру, камерного експресіонізму та модернової лаконічності. Фортепіано не просто акомпанує кларнету – воно часто стає незалежним учасником «дискусії». У деяких епізодах партії розходяться в інтенційності, підкреслюючи конфліктність. В інших – фортепіано майже зникає, залишаючи кларнету монологічний простір.

Андрій Фомін – один із провідних представників сучасної української композиторської школи, камерна творчість якого вирізняється самобутністю, глибиною художнього мислення та прагненням до розширення виразового арсеналу. Його композиції для кларнета і фортепіано вирізняються новаторським підходом до традиційної жанрової форми, де сучасні техніки поєднуються з емоційною насиченістю та концептуальною цілісністю.

У музичній мові Фоміна відчувається вплив авангарду, імпресіонізму, також української народної традиції, що формує унікальний стиль, орієнтований на створення глибоких звукових текстур та складних ритмічних структур. Композитор широко використовує поліфонію, складні гармонічні побудови, також нестандартні прийоми гри, котрі збагачують звучання ансамблю кларнета і фортепіано.

Його камерні твори часто тяжіють до фрагментарності, циклічності, ідеї варіантності, де музика мислиться як багатовекторний процес, відкритий до інтерпретації. Саме такий підхід спостерігаємо у творі «Duos I (for clarinet in B and piano)», який можна розглядати як першу частину задуманої композитором серії камерних дуетів. Уже сама назва вказує на «відкрити» модель, де важлива не лінійність наративу, а взаємодія – як принцип. Тематично твір не має наративного змісту, він тяжіє до звукової абстракції, що є характерною рисою для композиторського мислення Фоміна. Разом з тим, у діалогах між інструментами легко відчитується метафора спілкування, яке не обов'язково веде до розв'язки, а існує як процес взаємного пізнання. На відміну від романтичних

або неокласичних дуетів, у «Duos I» партії не мають чіткої ієрархії. Іноді кларнет ініціює рух, іноді фортепіано, а найчастіше вони існують одночасно, але автономно, створюючи ефект паралельного мислення. Цей підхід характерний для постмодерного композиційного стилю, в якому композитор не нав'язує напрямок, а пропонує варіанти.

Сучасне художнє мислення Андрія Фоміна виявляється у прагненні до взаємодії та діалогічності між музичними засобами, де кожен з інструментів набуває рівноправної ролі у формуванні цілісної звукової картини. У його творах кларнет і фортепіано функціонують не як акомпануючі чи провідні голоси, а як повноцінні партнери музичного діалогу. Музична мова композитора охоплює широкий емоційний спектр – від тонкої лірики до насичених драматичних образів, у яких втілюються сучасні культурні, філософські й екзистенційні ідеї.

Порівняльний аналіз музичної мови композиторів подано у табл. 3.

З виконавського боку, твори для кларнета та фортепіано сучасних українських митців, як-от Віктор Степурко, Вікторія Шинкаренко та Андрій Фомін пропонують широкий діапазон технічних та виразних задач. Композиції містять різноманітні прийоми гри, складні ритмічні структури, розвинену поліфонію та багатогранну динаміку, що сприяє становленню високого рівня виконавської майстерності. Виконання таких творів розвиває технічну вправність, музичну чутливість та здатність до інтерпретації сучасної музики, що є важливими складниками професійної підготовки музикантів (Тиновський, 2010: 105).

Таблиця 3

Порівняльний аналіз музичної мови композиторів

Критерій	Віктор Степурко	Вікторія Шинкаренко	Андрій Фомін
Стильова орієнтація	Постромантизм, філософська ліричність	Модернізм, постмодернізм, експериментальна форма	Авангард, поліфонія, ритмічна динаміка
Тематика	Філософські роздуми, глибокі емоції	Символізм, метафоричність, внутрішні переживання	Експресія, діалогічність, імпровізаційність
Формальні особливості	Чітка структура, збалансованість форм	Вільна форма, складна фактура, контрастність	Фрагментарність, циклічність, інтерактивність
Темброві особливості	Теплий, насичений тембр, мелодійність кларнета	Різноманітність тембральних ефектів, фактурна багаточисельність	Використання нестандартних звукових прийомів, поліфонія
Взаємодія інструментів	Гармонійна підтримка фортепіано, мелодійний кларнет	Активний діалог, рівноправність партій	Інструменти як рівноправні співрозмовники
Національні елементи	Помірне використання, національна інтонація	Відчутні відгомони фольклору, символічні образи	Елементи української традиції у новій інтерпретації

Джерело: авторська розробка

З педагогічного погляду, музика для кларнета та фортепіано сучасних авторів відчиняє можливості для комплексного розвитку учнів. Вона сприяє опануванню новими техніками, розширює інтонаційний і стилістичний обсяг митців, а також знайомить їх із сьогочасними музичними тенденціями. Такі твори спонукають аналітичне мислення, творчий підхід до інтерпретації та розуміння музичного контексту (Вовк, 2006: 23).

У сучасній концертній практиці твори Євгена Степурка, Вікторії Шинкаренко та Андрія Фоміна відіграють важливу роль як у сольному виконанні, так і в рамках камерного музикування. Їх включення до програм не лише урізноманітнює репертуар виконавців, а й сприяє активному залученню слухачької аудиторії до сучасної української композиторської творчості. Ці твори не лише підкреслюють художню цінність національного музичного доробку, а й ініціюють живий діалог між виконавцем і слухачем, розширюючи горизонти музичного сприйняття та формуючи глибший інтерес до новітньої української музики (Jinghan, 2023: 84).

Таким чином, твори для кларнета та фортепіано сучасних українських композиторів становлять цінне джерело для удосконалення виконавської техніки та музичної освіти, а також відіграють ключову роль у формуванні актуального концертного репертуару.

Висновки. Аналіз творів Віктора Степурка, Вікторії Шинкаренко та Андрія Фоміна для клар-

нета та фортепіано демонструє багатство та різноманітність тематичних і стилістичних підходів у сучасній українській камерній музиці. Кожен із композиторів вносить у жанр свої унікальні особливості, які відображають різні аспекти музичної виразності та інноваційності.

Особливо акцентовано на індивідуальності кожного з представлених композиторів: Віктор Степурко відрізняється філософсько-ліричним осмисленням музичного матеріалу; Вікторія Шинкаренко прагне до яскравої емоційної відвертості та витонченого колориту; Андрій Фомін показує новаторські тенденції, зокрема у фактурі та формотворенні. Усі композитори використовують кларнет і фортепіано як рівнозначних партнерів, створюючи складний музичний діалог, у якому обидва інструменти відіграють важливу художню роль. Спільною ознакою їхньої творчості є поєднання національної традиції з сучасними музичними тенденціями, що виявляється у використанні фольклорних мотивів, новітніх гармонійних і ритмічних конструкцій, а також нестандартних звукових прийомів. Цей синтез забезпечує глибоку емоційну насиченість і концептуальну цілісність творів.

Таким чином, творчість Степурка, Шинкаренко та Фоміна становить вагомий внесок у сучасну українську камерну музику, збагачуючи її як тематично, так і стилістично, та сприяє подальшому розвитку жанру творів для кларнета і фортепіано.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Павлишин С. Еволюція камерного ансамблю. *Наукові збірки НМА імені М. В. Лисенка*. Львів : Сполом, 2015. Випуск 34 : Виконавське мистецтво. Камерно-інструментальний ансамбль: історія, теорія, практика. С. 16-21. URL:http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Nzlhma_2015_34_7.pdf (дата звернення: 22.06.2025).
2. Борецький В. Я. Шляхи розвитку тембрального звукообразу кларнета у творчості українських композиторів впродовж XX століття. *Наукові записки*. Серія: Мистецтвознавство. 2014. №2. С. 82-91. URL:<http://dspace.tnpu.edu.ua/handle/123456789/18823> (дата звернення: 22.06.2025).
3. Камерна музика. URL: [https://ukrayinska.libretexts.org/%D0%93%D1%83%D0%BC%D0%B0%D0%BD%D1%96%D1%82%D0%B0%D1%80%D0%BD%D1%96_%D0%BD%D0%B0%D1%83%D0%BA%D0%B8/%D0%9C%D1%83%D0%B7%D0%B8%D0%BA%D0%B0/%D0%9A%D0%BD%D0%B8%D0%B3%D0%B0%3A_%D0%9C%D1%83%D0%B7%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0_%D0%B2%D0%B4%D1%8F%D1%87%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C_I_\(Lumen\)/03%3A_%D0%9A%D0%BB%D0%B0%D1%81%D0%B8%D1%87%D0%BD%D1%96_%D0%B6%D0%B0%D0%BD%D1%80%D0%B8/3.13%3A_%D0%9A%D0%B0%D0%BC%D0%B5%D1%80%D0%BD%D0%B0_%D0%BC%D1%83%D0%B7%D0%B8%D0%BA%D0%B0](https://ukrayinska.libretexts.org/%D0%93%D1%83%D0%BC%D0%B0%D0%BD%D1%96%D1%82%D0%B0%D1%80%D0%BD%D1%96_%D0%BD%D0%B0%D1%83%D0%BA%D0%B8/%D0%9C%D1%83%D0%B7%D0%B8%D0%BA%D0%B0/%D0%9A%D0%BD%D0%B8%D0%B3%D0%B0%3A_%D0%9C%D1%83%D0%B7%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0_%D0%B2%D0%B4%D1%8F%D1%87%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C_I_(Lumen)/03%3A_%D0%9A%D0%BB%D0%B0%D1%81%D0%B8%D1%87%D0%BD%D1%96_%D0%B6%D0%B0%D0%BD%D1%80%D0%B8/3.13%3A_%D0%9A%D0%B0%D0%BC%D0%B5%D1%80%D0%BD%D0%B0_%D0%BC%D1%83%D0%B7%D0%B8%D0%BA%D0%B0) (дата звернення: 22.06.2025).
4. Павлович С. І. Кларнет у фортепіанних тріо: художньо-виразові ансамблеві можливості та їх реалізація. *Věda a perspektivy*. 2022. № 11(18). С. 314-327. DOI: [https://doi.org/10.52058/2695-1592-2022-11\(18\)-314-327](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2022-11(18)-314-327).
5. Метлушко В.О. Кларнет як сольний-ансамблевий інструмент у творчості композиторів XX століття: дис. ... канд. мист.: 17.00.03 / Харк. нац. ун-т мист. імені І.П. Котляревського. Харків, 2014. 188 с. URL:<https://uacademic.info/ua/document/0414U005338> (дата звернення: 22.06.2025).
6. Степурко В. І. Антропологічний поворот у музиці XX століття. *Мистецтвознавчі записки*: зб. наук. праць. 2021. Вип. 40. С. 139-144. DOI 10.32461/2226-2180.40.2021.250377.
7. Степурко В. І. Аналіз музичних творів : навчальний посібник. Київ : НАКККіМ, 2020. 140 с. URL: <https://elib.nakkkim.edu.ua/bitstream/handle/> (дата звернення: 22.06.2025).

8. Шинкаренко В. Харків об'єднує серця. URL: <https://skhidopera-hub.com/finalisty/28-viktoriya-shinkarenko> (дата звернення: 22.06.2025).
9. Тиновський М.М. Внесок Левка Колодуба у створення українського кларнетового репертуару. *Наукові записки*. Серія: Мистецтвознавство. 2010. №1. С. 105-109. URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/20738/1/TYNOVSKYY.pdf> (дата звернення: 22.06.2025).
10. Вовк М. До питання виконавського аналізу музичної мови творів українських композиторів другої половини XX ст. *Творчість композиторів України для народних інструментів*. Львів, 2006. С. 23-26. URL: <https://scholar.google.com.ua/citations?user=3d9oC3AAAAAJ&hl=uk> (дата звернення: 22.06.2025).
11. Jinghan, D. Кларнет в камерно-ансамблевому жанрі XX століття. *Музичне мистецтво і культура*. 2023. 2(36). С. 84-95. DOI: <https://doi.org/10.31723/2524-0447-2023-36-2-6>.

REFERENCES

1. Pavlyshyn S. (2015) Evoliutsiia kamernoho ansamblu [The evolution of the chamber ensemble]. *Naukovi zbirkky NMA imeni M. V. Lysenka*. Lviv : Spolom, 34 : Vkonavske mystetstvo. Kamerno-instrumentalni ansambl: istoriia, teoriia, praktyka, 6-21. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Nzlnma_2015_34_7.pdf [in Ukrainian].
2. Boretskyi V. Ya. (2014) Shliakhy rozvytku tembralnoho zvukoobrazu klarneta u tvorchosti ukrainskykh kompozytoriv vprodovzh KhKh stolittia [Ways of developing the timbral sound image of the clarinet in the works of Ukrainian composers during the twentieth century]. *Naukovi zapysky*. Seriia: Mystetstvovnavstvo, 2, 82-91. URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/handle/123456789/18823> [in Ukrainian].
3. Kamerna muzyka [Chamber music]. URL: [https://ukrayinska.libretexts.org/%D0%93%D1%83%D0%BC%D0%B0%D0%BD%D1%96%D1%82%D0%B0%D1%80%D0%BD%D1%96_%D0%BD%D0%B0%D1%83%D0%BA%D0%B8/%D0%9C%D1%83%D0%B7%D0%B8%D0%BA%D0%B0/%D0%9A%D0%BD%D0%B8%D0%B3%D0%B0%3A_%D0%9C%D1%83%D0%B7%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0_%D0%B2%D0%B4%D1%8F%D1%87%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C_I_\(Lumen\)/03%3A_%D0%9A%D0%BB%D0%B0%D1%81%D0%B8%D1%87%D0%BD%D1%96_%D0%B6%D0%B0%D0%BD%D1%80%D0%B8/3.13%3A_%D0%9A%D0%B0%D0%BC%D0%B5%D1%80%D0%BD%D0%B0_%D0%BC%D1%83%D0%B7%D0%B8%D0%BA%D0%B0](https://ukrayinska.libretexts.org/%D0%93%D1%83%D0%BC%D0%B0%D0%BD%D1%96%D1%82%D0%B0%D1%80%D0%BD%D1%96_%D0%BD%D0%B0%D1%83%D0%BA%D0%B8/%D0%9C%D1%83%D0%B7%D0%B8%D0%BA%D0%B0/%D0%9A%D0%BD%D0%B8%D0%B3%D0%B0%3A_%D0%9C%D1%83%D0%B7%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0_%D0%B2%D0%B4%D1%8F%D1%87%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C_I_(Lumen)/03%3A_%D0%9A%D0%BB%D0%B0%D1%81%D0%B8%D1%87%D0%BD%D1%96_%D0%B6%D0%B0%D0%BD%D1%80%D0%B8/3.13%3A_%D0%9A%D0%B0%D0%BC%D0%B5%D1%80%D0%BD%D0%B0_%D0%BC%D1%83%D0%B7%D0%B8%D0%BA%D0%B0) [in Ukrainian].
4. Pavlovych S. I. (2022) Klarnet u fortepiannykh trio: khudozhno-vyrazovi ansamblevi mozhlyvosti ta yikh realizatsiia [Clarinet in piano trios: artistic and expressive ensemble possibilities and their realization]. *Věda a perspektivy*, 11(18), 314-327. DOI: [https://doi.org/10.52058/2695-1592-2022-11\(18\)-314-327](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2022-11(18)-314-327) [in Ukrainian].
5. Metlushko V.O. (2014) Klarnet yak solno-ansamblevyi instrument u tvorchosti kompozytoriv XX stolittia [Clarinet as a Solo and Ensemble Instrument in the Works of 20th Century Composers]: dys. ... kand. myst.: 17.00.03 / Khark. nats. un-t myst. imeni I.P. Kotliarevskoho. Kharkiv, 188. URL: <https://uacademic.info/ua/document/0414U005338> [in Ukrainian].
6. Stepurko V. I. (2021) Antropolohichnyi povorot u muzytsi KhKh stolittia [The Anthropological Turn in Twentieth-Century Music]. *Mystetstvovnavchi zapysky*: zb. nauk. prats, 40, 139-144. DOI 10.32461/2226-2180.40.2021.250377. [in Ukrainian].
7. Stepurko V. I. (2020) Analiz muzychnykh tvoriv [Analysis of musical works]: navchalnyi posibnyk. Kyiv : NAKKKiM, 140. URL: <https://elib.nakkkim.edu.ua/bitstream/handle/> [in Ukrainian].
8. Shynkarenko V. Kharkiv obiednuie sertsia [Kharkiv unites hearts]. URL: <https://skhidopera-hub.com/finalisty/28-viktoriya-shinkarenko> [in Ukrainian].
9. Tynovskyi M.M. (2010) Vnesok Levka Koloduba u stvorennia ukrainskoho klarnetovoho repertuaru [Levko Kolodub's contribution to the creation of the Ukrainian clarinet repertoire]. *Naukovi zapysky*. Seriia: Mystetstvovnavstvo, 1, 105-109. URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/20738/1/TYNOVSKYY.pdf> [in Ukrainian].
10. Vovk M. (2006) Do pytannia vykonavskoho analizu muzychnoi movy tvoriv ukrainskykh kompozytoriv druhoi polovyny KhKh st [On the issue of performing analysis of the musical language of works by Ukrainian composers of the second half of the twentieth century]. *Tvorchist kompozytoriv Ukrainy dlia narodnykh instrumentiv*, Lviv, 23-26. URL: <https://scholar.google.com.ua/citations?user=3d9oC3AAAAAJ&hl=uk> [in Ukrainian].
11. Jinghan, D. (2023) Klarnet v kamerno-ansamblevomu zhanri KhKh stolittia [The clarinet in the chamber ensemble genre of the twentieth century]. *Muzychne mystetstvo i kultura*, 2(36), 84-95. DOI: <https://doi.org/10.31723/2524-0447-2023-36-2-6> [in Ukrainian].